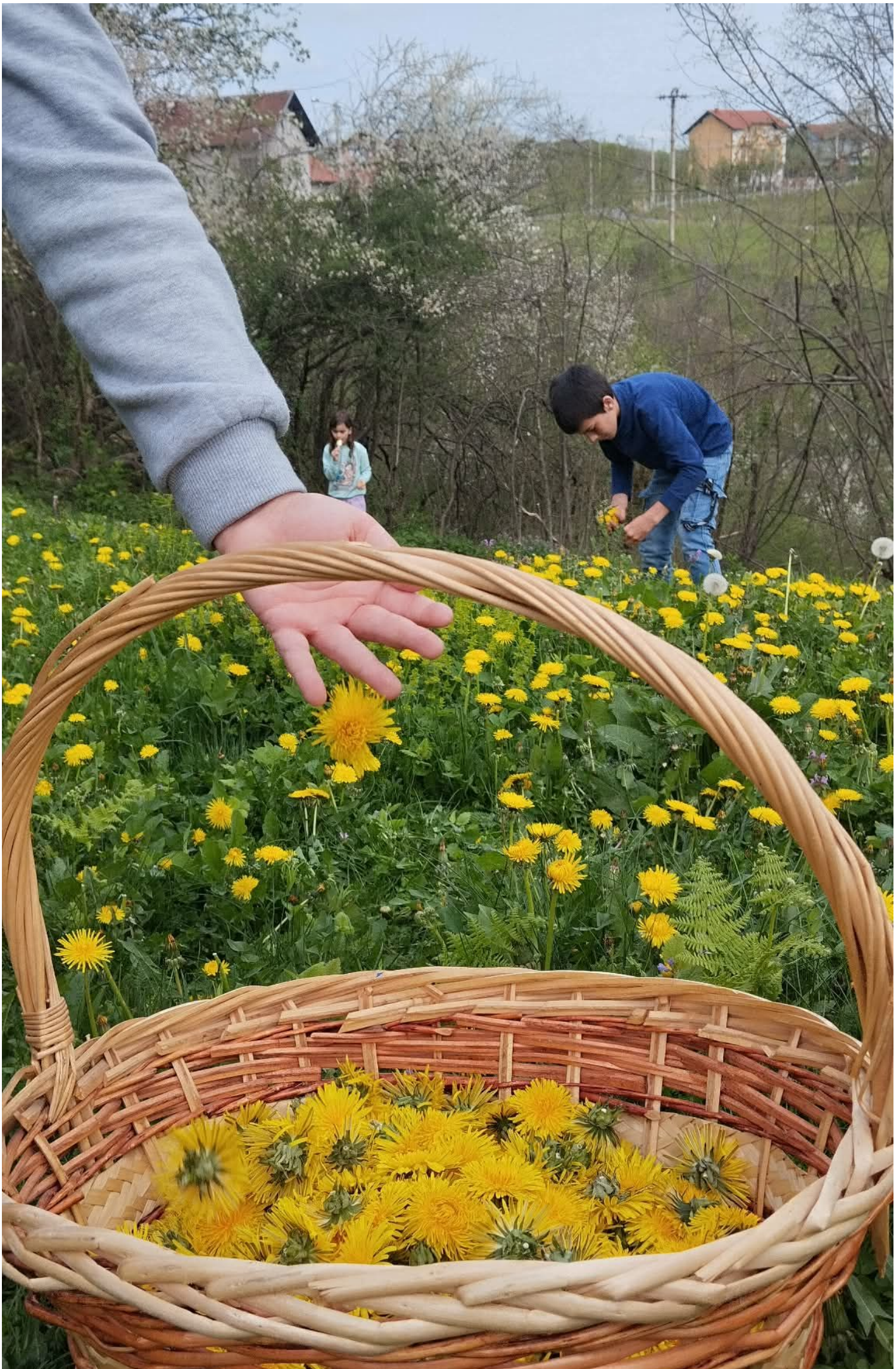

Boris Petrović

09.06.2026. 23:15
Pogledano: 1,105 puta

InTema mjeseca: Zelena pedagogija "Sa maslačkom kroz nastavni dan"

Kroz primjer aktivnosti „Sa maslačkom kroz nastavni dan“ predstavljam promišljanje o zelenoj pedagogiji kao pristupu koji prirodu prepoznaje kao najvredniji resurs za učenje. Jedan običan cvijet postao je polazište za međupredmetno povezivanje...

„Većina učenja nije rezultat same nastave. Već je prije rezultat nesmetanog učestvovanja u smislenom okruženju“, zapisao je Ivan Illich. Ova misao već godinama prati moje promišljanje o obrazovanju i sve češće se vraćam pitanju da li djeci zaista pružamo dovoljno prilika da uče u okruženjima koja imaju smisla za njih. Kao učitelj koji je značajan dio svog profesionalnog puta proveo u manjoj seoskoj školi, okružen livadama, šumama, voćnjacima i potocima, imao sam privilegiju da svakodnevno posmatram koliko priroda može biti moćan saveznik u učenju. Zato duboko vjerujem da nijedno nastavno sredstvo ne može zamijeniti ono što učeniku pruža neposredan susret sa stvarnim svijetom. Fotografija može prikazati cvijet, video može objasniti njegov razvoj, a udžbenik ponuditi mnoštvo informacija, ali ništa od toga ne može zamijeniti trenutak kada dijete klekne na livadu, dodirne biljku, osjeti njen miris, primijeti sitne detalje koje ranije nije uočavalo i postavi pitanje koje nije bilo planirano nastavnim programom. Upravo tada nastaje ono najvrijednije učenje. Zato zelenu pedagogiju ne posmatram kao povremeni izlazak iz učionice, sadnju drveća ili obilježavanje ekoloških datuma. Za mene ona predstavlja drugačiji pogled na obrazovanje, pogled koji prirodu ne vidi samo kao temu o kojoj učimo, već kao prostor u kojem učimo. Dok odrasli često vide običnu livadu, djeca vide mjesto puno pitanja, a učitelj priliku za učenje. U takvom okruženju mijenja se i uloga učitelja. On više nije glavni govornik niti jedini izvor znanja. Njegova uloga postaje da usmjerava, postavlja pitanja, podstiče radoznalost i stvara uslove da učenici samostalno otkrivaju svijet oko sebe. Priroda tada postaje učitelj zajedno sa nama. Ona nudi izazove, podstiče istraživanje i povezuje znanje sa iskustvom. Posebna vrijednost ovakvog pristupa jeste što učenici često nemaju osjećaj da prisustvuju nastavnom času. Dok posmatraju, istražuju, sakupljaju, stvaraju i sarađuju, oni imaju osjećaj igre, slobode i avanture. Ipak, upravo tada nastaje možda i najdublje učenje jer znanje ne usvajaju zato što moraju, već zato što žele da razumiju ono što vide i doživljavaju. Takva iskustva razvijaju kritičko mišljenje, kreativnost, samostalnost i odgovornost, ali i svijest da čovjek nije gospodar prirode već njen dio. Istovremeno, učenici uče da resursi kojima raspolažemo imaju vrijednost i da ih treba koristiti odgovorno. Održivost tada prestaje biti pojam iz udžbenika i postaje nešto što se živi. Vjerujem da škola budućnosti neće biti škola sa više tehnologije i više sadržaja, već škola koja će bolje koristiti ono što već ima oko sebe i koja će učenicima pomoći da razumiju svijet, preispituju ga i aktivno učestvuju u njegovom oblikovanju.

Iz takvog promišljanja nastala je aktivnost „Sa maslačkom kroz nastavni dan“, realizovana u kombinovanom odjeljenju drugog i trećeg razreda. Iako je u središtu aktivnosti bio jedan sasvim običan proljetni cvijet, cilj nije bio da učenici nauče nekoliko činjenica o maslačku. Naprotiv, želio sam pokazati kako jedan detalj iz neposrednog okruženja može postati polazište za cjelodnevno učenje, međupredmetno povezivanje nastavnih sadržaja i promišljanje o našem odnosu prema prirodi, resursima i zajednici. Nastavni dan započeo je na livadi prekrivenoj cvjetovima maslačka koja je toga dana postala laboratorija, čitaonica, istraživački centar i likovni atelje. Učenici su posmatrali biljke, istraživali njihove dijelove, opisivali boju, oblik i strukturu, razgovarali o njihovom značaju i upoznavali biljke karakteristične za svoje mjesto i okolinu. Maslačak je postao povod za razgovor o tome kako često zanemarujemo vrijednost onoga što nam je svakodnevno dostupno i zašto neke biljke nazivamo korovom iako imaju važnu ulogu u prirodi. Nakon istraživanja uslijedilo

je branje cvjetova koji su kasnije korišteni za pripremu meda od maslačka. Povratkom u školu učenici su pregledali prikupljeni materijal, brojali cvjetove, izdvajali najljepše primjerke i pripremali sastojke za rad. Čitanje recepta povezalo je sadržaje srpskog jezika sa svakodnevnim životom, a učenici su kroz praktičan rad pratili redoslijed aktivnosti, razgovarali o svrsi svakog koraka i posmatrali promjene koje nastaju tokom procesa pripreme. Dok se smjesa pripremala, nastava se ponovo vratila prirodi. U otvorenoj učionici realizovani su sadržaji iz maternjeg jezika kroz pjesmu „Vetar sejač“ Mire Alečković i tekstove inspirisane maslačkom. Učenici su povezivali književne slike sa iskustvima koja su upravo doživjeli na livadi i otkrivali kako književnost i priroda mogu govoriti istim jezikom. Na časovima likovne kulture maslačak je postao inspiracija za slikanje i izradu otisaka šablona, dok su učenici kroz posmatranje stvarnog cvijeta razvijali osjećaj za boju, oblik, ritam i kompoziciju. Kada se med ohladio, pažljivo su ga sipali u teglice i dizajnirali vlastite etikete, preuzimajući ulogu malih proizvođača, umjetnika i dizajnera. Međutim, najvažniji dio aktivnosti dogodio se na samom kraju. Teglice meda nisu ostale samo školski proizvod. Učenici su ih poklonili komšijama, mjesnoj zajednici i lokalnoj prodavnici. Na taj način škola je izašla iz svojih okvira i postala aktivan dio zajednice. Djeca su kroz jednostavan čin darivanja naučila da znanje ima najveću vrijednost onda kada ga dijelimo sa drugima. Učili su o prirodi, ali i o solidarnosti, zajedništvu, odgovornosti i održivosti. Kroz jedan običan cvijet povezani su sadržaji iz Moje okoline, srpskog jezika, likovne kulture i svakodnevnog života, ali mnogo važnije od toga, učenici su dobili priliku da osjete kako izgleda učenje koje ima smisao. Maslačak je toga dana bio mnogo više od biljke. Postao je simbol ideje da najvrijedniji resursi za učenje često postoje svuda oko nas i da škola budućnosti ne nastaje uvođenjem sve više sadržaja, već stvaranjem prilika da djeca istražuju, stvaraju, sarađuju i otkrivaju svijet u kojem žive.

Tags

Aktivnosti sa učenicima | Svijet oko nas | ekologija

Collections

Autorski tekstovi | Zelena pedagogija